

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (deveto vijeće)

15. studenoga 2023.*

„Državne potpore – Državna mjera kojom se produljuju dozvole za igre na sreću koje je dodijelila Nizozemska – Odluka kojom se utvrđuje nepostojanje državne potpore – Nepokretanje službenog istražnog postupka – Ozbiljne poteškoće – Postupovna prava zainteresiranih stranaka”

U predmetu T-167/21,

European Gaming and Betting Association, sa sjedištem u Etterbeeku (Belgija), koji zastupaju T. De Meese, K. Bourgeois i M. Van Nieuwenborgh, odvjetnici,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju B. Stromsky i J. Carpi Badía, u svojstvu agenata,

tuženika,

koju podupire

Kraljevina Nizozemska, koju zastupaju M. Bulterman, J. Langer i C. Schillemans, u svojstvu agenata,

intervenijent,

OPĆI SUD (deveto vijeće),

u sastavu: L. Truchot, predsjednik, H. Kanninen i T. Perišin (izvjestiteljica), suci,

tajnik: A. Marghelis, administrator,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

nakon rasprave održane 1. ožujka 2023.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: engleski

Presudu

- 1 Svojom tužbom na temelju članka 263. UFEU-a tužitelj, European Gaming and Betting Association, zahtijeva poništenje Odluke Komisije C(2020) 8965 *final* od 18. prosinca 2020. u predmetu SA.44830 (2016/FC) – Nizozemska – Produljenje dozvola za igre na sreću u Nizozemskoj (u daljnjem tekstu: pobijana odluka), koji se spominje u *Službenom listu Europske unije* od 15. siječnja 2021. (SL 2021., C 17, str. 1.).

Okolnosti spora

- 2 Nizozemski propisi o igrama na sreću temelje se na sustavu isključivih odobrenja ili dozvola prema kojem je zabranjeno organizirati ili promicati igre na sreću, osim ako je za to izdano upravno odobrenje.
- 3 Tužitelj je neprofitna udruga čiji su članovi europski priređivači igara i klađenja putem interneta. Ta je udruga 8. ožujka 2016. Europskoj komisiji podnijela pritužbu na temelju članka 24. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. UFEU-a (SL 2015., L 248, str. 9. i ispravak SL 2017., L 186, str. 17.) u vezi s navodno nezakonitom potporom nespojivom s unutarnjim tržištem koju je Kraljevina Nizozemska dodijelila nizu priređivača lutrijskih igara i drugih aktivnosti klađenja te igara na sreću u toj državi članici.
- 4 Pritužba se odnosila, s jedne strane, na pravilo opće politike koje je nizozemski državni tajnik za sigurnost i pravosuđe donio 7. listopada 2014. u pogledu produljenja, do 1. siječnja 2017., dozvola izdanih za sportsko klađenje, klađenje na konjske utrke, lutrijske igre i kasina imateljima dozvola i, s druge strane, na odluke koje je, na temelju tog pravila, donio Nederlandse Kansspelautoriteit (Nizozemsko tijelo za igre na sreću, Nizozemska) 25. studenoga 2014. kojima je produljeno šest dozvola koje su isticale za dobrotvorne lutrijske igre, sportsko klađenje, instant lutrije, loto i klađenje na konjske utrke (u daljnjem tekstu zajedno: osporavana mjera).
- 5 Tužitelj je u svojoj pritužbi u biti tvrdio da su nizozemska tijela primjenom osporavane mjere dodijelila državnu potporu priređivačima koji su imatelji tih dozvola. Tvrdio je da je navedena potpora dodijeljena u obliku produljenja postojećih dozvola na isključivoj osnovi a da nizozemska tijela nisu pritom zahtijevala plaćanje naknade po tržišnoj cijeni niti su organizirala otvoreni, transparentan i nediskriminirajući postupak dodjele dozvola.
- 6 Komisija je 30. ožujka 2016. prosljedila verziju pritužbe koja nije povjerljiva nizozemskim tijelima, koja su na nju odgovorila dopisom od 22. srpnja 2016. Komisija je potom 16. kolovoza 2016. nizozemskim tijelima uputila zahtjev za pružanje informacija, na koji su ta tijela odgovorila dopisom od 11. listopada 2016.
- 7 Tužitelj je Komisiji podnio dodatna očitovanja 4. svibnja, 28. lipnja i 17. studenoga 2016.
- 8 Komisija je 30. svibnja 2017. obavijestila tužitelja o ishodu svoje prethodne ocjene. Smatrala je da produljenje dozvola imateljima dozvola koje su uspostavljene na isključivoj osnovi nije podrazumijevalo prijenos državnih sredstava. Komisija je stoga zaključila da osporavana mjera ne čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Međutim, bilo je izričito navedeno da to stajalište nije konačno stajalište same Komisije, nego samo prvo mišljenje službi Glavne uprave za tržišno natjecanje koje se temelji na dostupnim informacijama, u iščekivanju drugih dodatnih očitovanja koja bi tužitelj mogao podnijeti.

- 9 Tužitelj je odgovorio dopisom od 30. lipnja 2017. u kojem je osporio Komisijinu ocjenu i pružio dodatne informacije.
- 10 Komisija je 1. rujna 2017. nizozemskim tijelima uputila zahtjev za pružanje dodatnih informacija, koje su joj pružene 7. prosinca 2017.
- 11 Komisija je 9. studenoga 2018. od nizozemskih tijela zatražila informacije o tekućoj reformi zakonodavstva o igrama na sreću u Nizozemskoj.
- 12 Nizozemski Senat donio je 19. veljače 2019. novi Zakon o igrama na sreću, koji je stupio na snagu 1. travnja 2021.
- 13 Komisija je 1. ožujka 2019. pozvala tužitelja da iznese svoje mišljenje o nedavnim promjenama zakonodavstva kojim se uređuje sektor igara na sreću u Nizozemskoj.
- 14 U dopisu od 5. travnja 2019. tužitelj se očitovao o donošenju novog Zakona o igrama na sreću. U tom je dopisu tvrdio da donošenjem tog zakona nije izmijenjena ni uklonjena nezakonitost državne potpore na koju se odnosi pritužba.
- 15 Dopisom od 27. lipnja 2019. Komisija je obavijestila tužitelja o svojem preliminarnom stajalištu prema kojem se produljenjem isključivih dozvola o kojima je riječ ne dodjeljuje prednost pozicioniranim operatorima i da stoga osporavana mjera ne predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.
- 16 Tužitelj je 22. kolovoza 2019. pisao Komisiji kako bi je obavijestio da ostaje pri svojem stajalištu prema kojem osporavana mjera predstavlja državnu potporu.
- 17 Komisija je nizozemskim tijelima uputila zahtjeve za pružanje informacija dopisima od 2. prosinca 2019. i 16. lipnja 2020., na koje su ona odgovorila dopisima od 7. veljače i 18. rujna 2020.
- 18 Postupak je okončan donošenjem pobijane odluke.
- 19 Komisija je u toj odluci istaknula da je, na temelju članka 1. stavka 1. točke (a) wet houdende nadere regelen met betrekking tot kansspelen (Zakon o dodatnom uređenju područja igara na sreću) od 10. prosinca 1964. (Stb. 1964., br. 483), nuđenje aktivnosti igara na sreću bilo zabranjeno u Nizozemskoj, osim ako nije dodijeljena dozvola na temelju tog zakona. Na temelju članka 3. navedenog zakona, te su se dozvole mogle dodijeliti samo ako bi se prihodi ostvareni aktivnostima igara isplatili organizacijama koje djeluju za opće dobro.
- 20 Osim toga, Komisija je utvrdila da se člankom 2. točkom (b) besluit tot vaststelling van de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 6 van de Wet op de kansspelen (Kansspelenbesluit) (Uredba o utvrđivanju opće upravne mjere iz članka 6. Zakona o igrama na sreću (Uredba o igrama na sreću)) od 1. prosinca 1997. (Stb. 1997., br. 616) propisivalo, među ostalim, da su priređivači igara koji su dobili dozvolu na temelju nizozemskog Zakona o igrama na sreću dužni prihode ostvarene prodajom karata za sudjelovanje isplatiti korisnicima navedenima u dozvolama. Ta isplata trebala je iznositi najmanje 50 % nominalne vrijednosti prodanih karata za sudjelovanje.

- 21 Komisija je smatrala da, ako država članica gospodarskom subjektu dodijeli isključivo pravo ili produlji to pravo, ali pritom ne omogući imatelju tog prava da ostvari više od minimalnog povrata potrebnog za pokrivanje troškova poslovanja i ulaganja povezanih s ostvarivanjem prava uvećano za razumnju dobit, tom se mjerom korisniku ne dodjeljuje prednost. U takvim se okolnostima ne može smatrati da je korisnik isključivog prava ostvario prednost koju inače ne bi mogao ostvariti u uobičajenim tržišnim uvjetima.
- 22 Komisija je utvrdila da su imatelji dozvola bili dužni organizacijama za opće dobro isplatiti sve prihode od svojih aktivnosti igara na sreću, odnosno svoje prihode nakon odbitka troškova koji se odnose na dodijeljene nagrade i razumne troškove te da stoga ti priređivači nisu mogli ostvariti dobit ili su mogli ostvariti samo dobit koja nije bila veća od razumne dobiti. Usto, Komisija je smatrala da financijski podaci imatelja dozvola za razdoblje 2015. – 2016., koje su dostavila nizozemska tijela, potvrđuju tu analizu.
- 23 Posljedično je Komisija zaključila da osporavana mjera ne dodjeljuje nikakvu prednost svojim korisnicima i da stoga ne čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

Zahtjevi stranaka

- 24 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:
- poništi pobijanu odluku;
  - naloži Komisiji snošenje troškova.
- 25 Komisija, koju podupire Kraljevina Nizozemska, od Općeg suda zahtijeva da:
- odbije tužbu;
  - naloži tužitelju snošenje troškova.

Pravo

- 26 U prilog svojoj tužbi tužitelj ističe dva tužbena razloga, od kojih se prvi temelji na povredi njegovih postupovnih prava zbog Komisijina odbijanja da pokrene službeni istražni postupak predviđen člankom 108. stavkom 2. UFEU-a (u daljnjem tekstu: službeni istražni postupak), iako prethodno ispitivanje u smislu članka 108. stavka 3. UFEU-a (u daljnjem tekstu: prethodno ispitivanje) nije omogućilo uklanjanje svih sumnji u pogledu postojanja potpore, a drugi na očitoj pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da se osporavanom mjerom ne dodjeljuje prednost, u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, imateljima dozvola.
- 27 Najprije treba ispitati prvi tužbeni razlog.
- 28 Svojim prvim tužbenim razlogom tužitelj tvrdi da je Komisija povrijedila njegova postupovna prava time što nije pokrenula službeni istražni postupak, iako prethodno ispitivanje nije omogućavalo uklanjanje svih sumnji u pogledu postojanja potpore. Taj se tužbeni razlog dijeli na tri dijela, od kojih se prvi temelji na trajanju i okolnostima prethodnog ispitivanja, drugi na bitnoj

izmjeni Komisijine analize tijekom prethodnog ispitivanja i treći na činjenici da je Komisija u pobijanoj odluci pogrešno zaključila da ne postoji nikakva sumnja u pogledu toga je li osporavanom mjerom dodijeljena prednost imateljima dozvola.

Primjenjiva načela

- 29 Prema sudskoj praksi, zakonitost odluke o neospornosti, koja se temelji na članku 4. stavku 3. Uredbe 2015/1589, ovisi o tome je li ocjena informacija i elemenata kojima je Komisija raspolagala tijekom postupka prethodnog ispitivanja objektivno morala pobuditi sumnje u spojivost mjere potpore s unutarnjim tržištem, s obzirom na to da bi, ako postoje, zbog tih sumnji trebalo pokrenuti službeni istražni postupak u kojem mogu sudjelovati zainteresirane strane iz članka 1. točke (h) te uredbe (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Tempus Energy i Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, t. 38. i navedenu sudsku praksu).
- 30 Ta je obveza potvrđena člankom 4. stavkom 4. Uredbe 2015/1589, na temelju kojeg je Komisija dužna pokrenuti službeni istražni postupak ako postoje sumnje u pogledu spojivosti mjere o kojoj je riječ s unutarnjim tržištem a da pritom ne raspolaže marginom prosudbe u tom pogledu (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 22. prosinca 2008., British Aggregates/Komisija, C-487/06 P, EU:C:2008:757, t. 113. i 185. i navedenu sudsku praksu; rješenje od 25. lipnja 2019., Fred Olsen/Naviera Armas, C-319/18 P, neobjavljeno, EU:C:2019:542, t. 30. i presudu od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljenu, EU:T:2019:437, t. 57.).
- 31 Kad tužitelj zahtijeva poništenje odluke o neospornosti, on u biti dovodi u pitanje činjenicu da je Komisija donijela odluku o potpori o kojoj je riječ bez pokretanja službenog istražnog postupka, čime je povrijedila njegova postupovna prava. Kako bi se prihvatila njegova tužba za poništenje, tužitelj može istaknuti bilo koji razlog koji dokazuje da je ocjena informacija i elemenata kojima je Komisija raspolagala tijekom faze prethodnog ispitivanja prijavljene mjere trebala pobuditi sumnje u spojivost te mjere s unutarnjim tržištem. Međutim, posljedica korištenja takvih argumenata ne može biti promjena predmeta tužbe ni izmjena pretpostavki njezine dopuštenosti. Naprotiv, postojanje sumnji u tu spojivost upravo je dokaz koji treba podnijeti kako bi se dokazalo da je Komisija bila dužna pokrenuti službeni istražni postupak predviđen člankom 108. stavkom 2. UFEU-a (vidjeti presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Tempus Energy i Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, t. 39. i navedenu sudsku praksu).
- 32 Dokaz postojanja sumnji u spojivost potpore o kojoj je riječ s unutarnjim tržištem, koji treba tražiti kako u okolnostima donošenja odluke o neospornosti tako i njezinu sadržaju, treba podnijeti osoba koja traži poništenje te odluke, pozivajući se na skup usuglašanih indicija (vidjeti presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Tempus Energy i Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, t. 40. i navedenu sudsku praksu).
- 33 Konkretno, nedostatnost ili nepotpunost ispitivanja koje je Komisija provela tijekom faze prethodnog ispitivanja čini indiciju postojanja ozbiljnih poteškoća prilikom ocjene mjere o kojoj je riječ, čije je postojanje obvezuje na pokretanje službenog istražnog postupka (vidjeti presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Tempus Energy i Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, t. 41. i navedenu sudsku praksu).

- 34 Osim toga, zakonitost odluke o neospornosti donesene nakon postupka prethodnog ispitivanja treba ocijeniti sud Unije ne samo ovisno o informacijama kojima je Komisija raspolagala u trenutku njezina donošenja nego i o elementima kojima je mogla raspolagati (vidjeti presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Tempus Energy i Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, t. 42. i navedenu sudsku praksu).
- 35 Informacije kojima je Komisija „mogla raspolagati” uključuju one koje se čine relevantnima za ocjenu koju treba provesti u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 29. ove presude i koje je ona, na zahtjev, mogla dobiti tijekom upravnog postupka (vidjeti presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Tempus Energy i Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, t. 43. i navedenu sudsku praksu).
- 36 Naime, Komisija je dužna voditi postupak ispitivanja mjera o kojima je riječ pažljivo i nepristrano, tako da prilikom usvajanja konačne odluke koja utvrđuje postojanje i, ovisno o slučaju, nespojivost ili nezakonitost potpore ima na raspolaganju najpotpunije i najpouzdanije moguće informacije u tu svrhu (vidjeti presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Tempus Energy i Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, t. 44. i navedenu sudsku praksu).
- 37 Međutim, iako je Sud presudio da tijekom Komisijina ispitivanja postojanja i zakonitosti državne potpore može biti nužno da ono, prema potrebi, premašuje puko ispitivanje činjeničnih i pravnih elemenata koji su joj priopćeni, iz te se sudske prakse ne može zaključiti da je na Komisiji da na temelju vlastite inicijative i bez ikakvih indicija u tom pogledu traži sve informacije koje mogu biti u vezi s predmetom koji je pred njom pokrenut, čak i ako su te informacije javne (vidjeti presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Tempus Energy i Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, t. 45. i navedenu sudsku praksu).
- 38 Iz toga proizlazi da se nadzor zakonitosti odluke o nepokretanju službenog istražnog postupka zbog nepostojanja ozbiljnih poteškoća koji provodi Opći sud ne može ograničiti na razmatranje očite pogreške u ocjeni. Naime, odluka koju je Komisija donijela bez pokretanja službenog istražnog postupka može se poništiti zbog propusta kontradiktornog i detaljnog ispitivanja predviđenog člankom 108. stavkom 2. UFEU-a, čak i ako nije utvrđeno da su Komisijine ocjene o meritumu pravno ili činjenično pogrešne (vidjeti u tom smislu presudu od 15. listopada 2020., První novinová společnost/Komisija, T-316/18, neobjavljena, EU:T:2020:489, t. 88., 90. i 91. i navedenu sudsku praksu). Nadzor koji provodi Opći sud stoga nije ograničen (vidjeti u tom smislu presudu od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljen, EU:T:2019:437, t. 66.).
- 39 S obzirom na ta načela sudske prakse i ta razmatranja valja ispitati argumentaciju tužitelja kojom se nastoji dokazati postojanje sumnji koje su morale navesti Komisiju na pokretanje službenog istražnog postupka.
- 40 Opći sud smatra svrsishodnim najprije ispitati treći dio prvog tužbenog razloga.

Treći dio prvog tužbenog razloga, koji se odnosi na postojanje prednosti dodijeljene imateljima dozvola

- 41 Trećim dijelom prvog tužbenog razloga tužitelj u biti tvrdi da je Komisija u pobijanoj odluci pogrešno zaključila da ne postoji nikakva sumnja vezana za to je li osporavanom mjerom dodijeljena prednost njezinim korisnicima. Taj dio u biti sadržava dva prigovora, od kojih se prvi

temelji na prednosti koja je navodno dodijeljena imateljima dozvola, a drugi na nepostojanju ocjene toga daju li dozvole o kojima je riječ neizravnu prednost organizacijama kojima su imatelji navedenih dozvola morali uplatiti dio svojih prihoda od aktivnosti igara na sreću.

- 42 Što se tiče drugog prigovora, tužitelj smatra da je Komisija raspolagala informacijama i dokazima na temelju kojih je mogla posumnjati da postoji neizravna prednost u korist organizacija kojima imatelji dozvola moraju isplatiti dio svojih prihoda od aktivnosti igara na sreću. Međutim, budući da nije razmotrila tu okolnost, Komisija nije mogla otkloniti sve sumnje u pogledu postojanja državne potpore, tim više što je u pobijanoj odluci zaključak da ne postoji prednost za imatelje dozvola uvelike utemeljila na obvezi imatelja dozvola da dio prihoda od aktivnosti igara na sreću isplate dobrotvornim udrugama o kojima je riječ. Prema mišljenju tužitelja, činjenica da su te dobrotvorne udruge neprofitne organizacije ne znači da ih se ne može smatrati neizravnim korisnicima potpore s obzirom na to da neprofitni subjekti također mogu nuditi robu i usluge na tržištu i da se stoga mogu smatrati poduzetnicima.
- 43 Komisija osporava taj argument jer se organizacije o kojima je riječ ne mogu smatrati poduzetnicima koji djeluju na sljedećim razinama djelatnosti u odnosu na imatelje dozvola za igre na sreću, u smislu točke 115. njezine Obavijesti o pojmu „državne potpore” iz članka 107. stavka 1. [UFEU-a] (SL 2016., C 262, str. 1.). Usto, smatra da tužiteljeva argumentacija koja se odnosi na taj prigovor nije istaknuta u njegovoj pritužbi ili u okviru njegovih naknadnih očitovanja. U tom kontekstu Komisija tvrdi da nije bilo na njoj da na vlastitu inicijativu i bez ikakvih indicija u tom pogledu traži sve informacije koje su mogle biti u vezi s predmetom koji je pred njom bio pokrenut, čak i ako su te informacije bile javne.
- 44 U tom pogledu valja istaknuti, kao što je to, među ostalim, utvrđeno u točkama 19. i 20. ove presude, da iz nizozemskih propisa o igrama na sreću koje je Komisija ocjenjivala proizlazi da dio prihoda od aktivnosti igara na sreću imatelji dozvola trebaju prenijeti isključivo organizacijama za opće dobro, kako su određene u dozvolama. U tim okolnostima Komisija nije mogla zanemariti postojanje takve obveze u nizozemskim propisima o kojima je riječ.
- 45 Uostalom, valja primijetiti da je Komisija u pobijanoj odluci svoju analizu nepostojanja prednosti za imatelje dozvola utemeljila upravo na njihovoj obvezi da dio svojih prihoda prenesu organizacijama za opće dobro, kao što to, među ostalim, proizlazi iz točaka 49. i 54. do 57. pobijane odluke. Naime, u točki 49. pobijane odluke Komisija je smatrala da dodjela posebnih ili isključivih prava bez odgovarajuće naknade u skladu s tržišnim tarifama može predstavljati odricanje od državnih prihoda i dodjelu prednosti. Usto, iz točke 54. pobijane odluke proizlazi da, prema mišljenju Komisije, činjenica da osporavana mjera dodjelu dozvola koje omogućuju obavljanje aktivnosti igara na sreću uvjetuje time da njihovi imatelji moraju dio prihoda koji proizlaze iz tih aktivnosti uplatiti isključivo organizacijama za opće dobro jamči da navedeni imatelji neće ostvariti više od minimalnog povrata potrebnog za pokrivanje svojih troškova, uvećano za razumnu dobit. Stoga je Komisija zaključila da, uzimajući u obzir postojanje obveze koju imaju imatelji dozvola da dio svojih prihoda isplate organizacijama za opće dobro, osporavana mjera ne dodjeljuje prednost i da stoga ne predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (točke 56. i 57. pobijane odluke).
- 46 Stoga je Komisija prilikom donošenja pobijane odluke raspolagala informacijama o osporavanoj mjeri koje su je trebale navesti na to da se zapita jesu li nizozemski propisi o igrama na sreću bili osmišljeni na način da isplatu prihoda ostvarenih aktivnošću imatelja dozvola o kojima je riječ u biti usmjeravaju prema organizacijama za opće dobro određenima u tim dozvolama.

- 47 Naime, valja podsjetiti na to da je već presuđeno da se prigodom ispitivanja mjere Komisija mogla naći u situaciji da ispituje je li se moglo smatrati da je prednost neizravno dodijeljena drugim subjektima, a ne izravnom primatelju državnih sredstava. U skladu s time, sud Unije je također prihvatio da prednost koja je izravno dodijeljena određenim fizičkim ili pravnim osobama može biti neizravna prednost i stoga državna potpora za druge pravne osobe koje su poduzeća (vidjeti presudu od 13. svibnja 2020., *Germanwings/Komisija*, T-716/17, EU:T:2020:181, t. 75. i navedenu sudsku praksu).
- 48 U tom pogledu valja, osim toga, istaknuti da se u točki 115. Obavijesti Komisije o pojmu „državna potpora” pojašnjava da se neizravna prednost može dodijeliti poduzetniku različitom od onog kojem su izravno prenesena državna sredstva. Usto, točkom 116. navedene obavijesti predviđa se da pojam „neizravna prednost” obuhvaća situaciju u kojoj je mjera oblikovana na način da prenosi svoje sekundarne učinke na poduzetnike ili grupe poduzetnika čiji je identitet moguće utvrditi. Stoga se Komisija trebala zapitati dodjeljuje li se osporavanom mjerom neizravna prednost organizacijama za opće dobro.
- 49 Međutim, može se samo primijetiti da se, unatoč okolnosti da je Komisija bila obaviještena o tom dijelu nizozemskih propisa o igrama na sreću, u pobijanoj odluci to pitanje ne spominje.
- 50 Osim toga, što se tiče Komisijina argumenta prema kojem nizozemska tijela, time što obvezuju imatelje dozvola da dio svojih prihoda isplaćuju organizacijama za opće dobro, teže ciljevima koji su izravno povezani s javnim poretkom i javnim moralom, valja istaknuti da Komisija u pobijanoj odluci nije razmotrila jesu li organizacije povezane s osporavanom mjerom poduzetnici ili obavljaju zadaće pružanja javnih usluga.
- 51 Slijedom toga, treba utvrditi da Komisija u svrhu donošenja pobijane odluke nije razmotrila je li osporavanom mjerom dodijeljena neizravna prednost organizacijama kojima su imatelji dozvola morali isplaćivati dio svojih prihoda. Time je bez dodatnih pojašnjenja isključila da to pitanje može dovesti do ozbiljnih poteškoća u kvalifikaciji osporavane mjere kao državne potpore, što se moglo rasvijetliti samo u okviru službenog istražnog postupka. Budući da Komisija u fazi prethodnog ispitivanja uopće nije provela odgovarajuću istragu o tome dodjeljuje se li osporavanom mjerom neizravna prednost tim organizacijama, i to iako je isplata dijela prihoda ostvarenih aktivnošću imatelja dozvola organizacijama za opće dobro određenima u tim dozvolama bila jedno od glavnih obilježja spornih propisa, zbog činjenice da to pitanje nije razmotreno u pobijanoj odluci ne može se isključiti postojanje ozbiljnih poteškoća u vezi s njim.
- 52 U tim okolnostima, treći dio prvog tužbenog razloga treba prihvatiti u dijelu u kojem se odnosi na prigovor koji se temelji na neizravnim prednostima dodijeljenima organizacijama kojima imatelji dozvola moraju isplatiti dio svojih prihoda od aktivnosti igara na sreću, pri čemu nije potrebno razmotriti druge argumente koje je tužitelj iznio u okviru prvog i drugog dijela tog tužbenog razloga.
- 53 Pobijanu odluku stoga valja poništiti a da nije potrebno ispitati drugi tužbeni razlog.

Troškovi

- 54 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika Općeg suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Komisija nije uspjela u postupku, valja joj, osim vlastitih, naložiti snošenje tužiteljevih troškova, u skladu s njegovim zahtjevima.
- 55 Osim toga, na temelju članka 138. stavka 1. Poslovnika, države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove.
- 56 Stoga valja presuditi da će Kraljevina Nizozemska snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (deveto vijeće)

proglašava i presuđuje:

- 1. Poništava se Odluka Komisije C(2020) 8965 *final* od 18. prosinca 2020. u predmetu SA.44830 (2016/FC) – Nizozemska – Produljenje dozvola za igre na sreću u Nizozemskoj.**
- 2. Europskoj komisiji nalaže se snošenje vlastitih troškova i troškova društva European Gaming and Betting Association.**
- 3. Kraljevina Nizozemska snosit će vlastite troškove.**

Truchot

Kanninen

Perišin

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 15. studenoga 2023.

Potpisi